

Štev. 169.

V Ljubljani, v sredo dne 27. decembra 1911.

Leto I.

Prazniki.

Ljudje ki so se zadnji teden razhajali, so si za slovo voščili vesele praznike. Pisma sorodnikom in znancem in prijateljem so končavali z voščilom »vesele praznike«. Doma, na ulici, v trgovini — povsod se je ponavljalo to čestitanje. Enim je prihajalo od srca, drugi so je izrekli stereotipno, to voščilo, ki se ponavlja dvakrat tisoč let zimo za zimo, v mestu in na deželi, v toplih in v hladnih krajih.

In zdaj je minil božič. Za večino ljudi je minil, popolnoma minil. Ta ali oni si podaljša brezdelne dni; nekaterim otrokom ostane kakšna igračka in z njo nekoliko spomina; tuptam je kdo doživel ne vsakdanjo epizodo. Ali množice so se davi, deloma pa že snoči vrnile na delo in življenje jim teče zopet enakomerno, enolično dalje kakor pred prazniki, kakor da ni bilo praznikov. Božič jim je minil.

No da. Kaj naj bi trajal večno? Vsak dan mine in za praznike ne more biti izjeme, samo lenuhi bi hoteli večne počitnice, človek pa je ustvarjen za delo, zato ima dvoje rok.

Gotovo. Ali včasih slišimo tudi drugačne besede o življenju, o njega globljem pomenu, o namenu in smotru človeka. In božični prazniki niso le dnevi brezdelja, počitka in priprave za novo leto. Od nekdaj so bili prazniki človeštva namenjeni užitku, zakaj duh se ne krepča ch lenobi, in da se morejo misli odvrniti od vsakdanjosti, potrebujejo posebne hrane. Že v najstarejših časih je skrbel zanjo kult, iz katerega se je razvijala kultura; čim višjo stopnjo je dosegala ta, tem večji pomen so dobivali prazniki. Godovi noganskih narodov so bili socialni in tako jih je prevzelo tudi prvotno krščanstvo.

Kar je človeški rod premogel lepega in kar se mu je zdelo vzvišeno, kar mu je ustvarjala fantazija in podajala umetnost, vse je služilo njegovim praznikom in jih obdajalo s posebnim čarom. Bili so v najožji zvezi s človeškim življenjem in s prirodo; odtod so dobivali svoj zmisel in svoj prelest. Zato so bili ljudstvu pomenljivi in množice so jih obhajale z vdanostjo, ker se je v njih simboliziralo vse, kar se je gibalo v človeških dušah. Vse, kar je človeštvo sanjalo krasnega, je izkušalo uresničiti ob svojih praznikih; približati se je hotelo misterijam in življenju je hotelo dati tisto lice, po katerem je hrepenelo.

Stari prazniki so bili dnevi lenote, polni poezije.

Ali čudo čudovito! Stoletja je napredovala kultura človeštva in naivna duša bilmorala pričakovati, da se je poglubil pomen praznikov in povečala njih lepota.

Toda zgodilo se je narobe. Njih čar se je zmanjšal, njih poezija je izpuhtela. V koledarju so še zaznamovani z rdečimi črkami, ali ljudstvu so se odtujili. Ne pripravljajo se več s tistim pričakovanjem kakor nekdaj, in kadar minejo, ne zapuščajo več sledov za seboj. Božič ali Velika noč ali Binkošti — v čem je razlika? Letna doba je drugačna, v cerkvi se čita drug evangelij in obredi so različni, ali ljudsko čustvo ne opazi tega. Enim so procesije in božji grobovi paša za oči, drugi se sploh ne brigajo za to.

Kako obhajajo izvoljenci človeške družbe svoje praznike, to ni važno. Ali pomenljivo je, da se lahko pravi »svoje praznike«. Zakaj božič bogatim ni božič delavcev; Velika noč kapitalizma ni Velika noč proletariata. Krščanstvo se ni bilo uveljavilo učeč enakost in bratstvo vseh ljudi in v dveh tisočletjih krščanskega gospodstva so razredili ločeni, da ne morejo biti bolj in nasprotja so se poostrihla, da jih ne more ublažiti noben evangelij.

Bogastvo in siromaštvo — to daje danes praznikom različen, nasproten značaj, prelest pa jim jemlje v visokih in v nizkih krogih. Pazkošno se lahko obhaja sveti večer v milijarderjevi hiši; ali ves sijaj z električnimi lučkami v vseh mavričnih barvah osvetljenega božičnega drevesca je brez pomena, darove, ki jih poklanjajo starši otrokom, znanci znancem, bi si lahko dajali dva tri mesece prej ali pozneje, pojedino, ki jo imajo božični dan, si lahko prirede, kadar se jim ljubi. Kaj naj jim označuje praznik iz koledarja, ko imajo svoj praznik lahko vsak dan?

A v hiši delavca so prazniki časi dvo-miljevega veselja. V tovarnah in delavnicah se danes vprašujejo tovariši: »Ali si se naspal?« In na tisoče jih je, ki se smatrajo srečne, če so to dosegli. Zakaj velike množice nimajo od praznikov nič drugega, kakor da privoščijo svojim zbitim udom in utrujenim kostem tisti počitek, ki ga vse leto ne morejo užiti. Kdor pa hoče imeti od praznikov kaj malega več, mora skromni priboljšek, ki ga je privoščil sebi in svojcem, poplačati drago, odrekajoč si od potrebe toliko, da nadomesti povečane praznične stroške. Če je o praznikih počival, je počival za svojega gospodarja, ki bo porabil njegovo osveženo moč sebi v prid; če si je dovolil nekoliko užitka, jemal dati tribut njemu, ki zbira sadove njegovega vsakdanjega dela, da mu jih zopet prodaja z dobičkom v porabo.

V kapitalističnem svetu mora biti vse predmet trgovine; vse postaja v tej družbi blago. Izdelki industrije in poljedelstva prihajajo na trg, s plodovi človeškega duha se kupčuje, čustva se prodajajo. In

prazniki, oropani poezije, postajajo pome-mbni le še za trgovino.

Ali človeštvo ne more trajno živeti v suhoparnosti kupčijske proze. Duša ljudstva je žejna idealnejših užitkov, nego jih more dajati tovarna in rudnik. Tudi prazniki so del socialnega vprašanja; tudi neznosna treznost življenja, ki se skoraj obupno izraža v pustih praznikih sedanosti je sovražnik kapitalističnega reda, poznavačega in spoštuječega samo materialni dobiček. Ta neznosna puščoba bo pomagala strmoglaviti ostarelo družbo, da stopi nova in mlada, ustvarjajoča lepše življenje na plan. Takrat bo človeštvo zopet imelo svoje praznike.

Perzija.

Kratke vesti je prinesel brzojav o bo-žiču iz Perzije; kratke, še ne popolnoma jasne, ali značilne. V Tebrisu so bili kr-vavi boji med ruskimi in perzijskimi če-tami — to je prva vest; druga pa je ta, da je regent sporazumno z vlado razpu-stil parlament.

Vsako uro utegnejo priti natančnejša pojasnila. Ali že iz teh kratkih vesti je raz-videti, da je Perzija kapitulirala pred Ru-sijo. Kakšne posledice utegnejo nastati iz tega preobrata, je pač še težko uginiti, ali vsekakor imamo opraviti z jako resni-mi dogodki, vsled katerih se je ruski vpliv silno povečal, kar pomeni, da se je neod-visnost Perzije močno skrčila.

Rusija vodi svojo osvojevalno akcijo v srednji Aziji povsem smotreno in njena diplomacija natančno ve, kaj da hoče. Vse, kar dela v Perziji, je premišljeno provo-ciranje in ima namen, spraviti deželo v tak položaj, da se mora vdati ruskim za-hlevam, ali pa riskirati vojno, v kateri bi Rusija imela pretvezo, da brani svoje o-pravičene interese. Danes ne more biti no-benega dvoma več, da je Rusija protežirala bivšega šaha Ali Mohameda in pospe-ševala njegovo vrnitev. In le, ker se ta maneuver ni posrečil, je sama aktivno na-stopila.

Tisti hip, ko je ruska vlada poslala svoje vojake v Perzijo, so dobile vse nje-ne besede o neodvisnosti in nerazdeljivo-sti dežele značaj laži. Te besede, vsak te-den slovesno ponavljane, so bile zelo pre-vidne in diplomatično modre, ali premo-ti vendar niso mogle nikogar. In perzijski parlament, ki je odklonil ruski ultimatum ter se obrnil do evropskih parlamentov, je prav dobro spoznal obupni položaj dežele.

Ruska vojska ni šla v Perzijo napa-dat. Tako je zatrjevala izjava ruske vlade. Ali tega tudi ni bilo treba. V Peterburgu so prav dobro vedeli, da pride prejalislej do boja, če bodo ruski bajoneti v Perziji. Puške so same po sebi provokatorično

sredstvo in tam, kjer tabore tuje čete med domačim prebivalstvom, je konflikt vedno v zraku. Najmanjša malenkost lahko povzroči izbruh; čim so ruski vojak napadeni, ima pa ruska diplomacija do-bljeno igro.

Tista malenkost, ki je doslej še ne-znana in ki ostane morda vedno tajna, se je zgodila. Pred božičem je prišlo v Te-brisu do resnega boja. Kako je nastal? Kdo ve? ... Perzijci so napadli Ruse. Za-kaj in kako? To so podrobnosti, o katerih ruska brzojavna agentura nevidno molči. Skratka — dne 21. decembra se je pri-čel boj na puške, o katerem se z ruske oficiozne strani poroča, da je postal resen; na ruske patrolje se je streljalo s streh in popoldne so Fidajzi napadli Bagičemal, kjer je utaborjen ruski oddelek. Topništvo jih je pregnalo, ali Rusi so imeli izgube. Rski prebivalci v Tebrisu so zbežali v generalni konzulat, ki so ga zasedle tri ruske stotnije. Drugi dan je začelo rusko topništvo obstreljevati trdnjavo, v kate-ri so se držali Fidajzi.

Sočasno je prišlo poročilo, da se je v Adžičaju, kjer straži oddelek ruskih koka-kov ravnateljsko poslopje, dne 23. decem-bra vnel boj s perzijskimi četami. Rusi so nato zasedli vsa vladna poslopja in brzo-javni urad v Tebrisu ter poslali 5. strelski polk in še sto kozakov tja. Perzijci so se v naglici pripravili na odpor. V prvih bojih so imeli 50 mrtvih. Dobili so 300 mož po-jačanja in boji so se nadaljevali. Brzojav-na zveza s Tebrisom in vsaka zveza med Tebrisom in Adžičajem je prekinjena. V nadaljnjih bojih so Perzijci izgubili 500 mrtvih.

Očitno se je vlada v Teheranu ustra-šila teh dogodkov. Rusija je baje provi-zorično dovolila nekatere izpremembe svojega ultimata, nato pa je vlada izja-vila, da sprejme zahteve in je razpustila medžlis. Kakor znano, je bil parlament odločno odklonil ruski ultimatum; če ga je vlada hotela sprejeti, je pač morala razpu-stiti parlament. Kakšen vtisk bo kapitu-lacija napravila v deželi, bo pač treba po-čakati. Vsekakor je Rusija utrdila svoj po-ložaj in se za velik korak približala svoje-mu končnemu cilju. Četudi iz raznih ozi-rov ne pobaše Perzije takoj v svojo mal-ho, se vendar bliža čas, ko bo pod primer-no pretvezo izvršila to »kulturno« delo.

NOVICE.

* Skrajšanje »delovnega« časa za duhovščino. Papež je duhovščini skrajšal brevir. Od 1. januarja 1913 bodo duhovniki že opravljali molitve po novem skrajšanem brevirju; brevir bodo opravili pol ure hitreje kakor na-vadno. Potem pa se duhovni gospodje zgra-

ANTON CEHOV:

Krivo zrcalo.

Z ženo sva šla v salon. Po mahu je dišalo in po plesnobi. Ko sva nažgala v sobi luč, ki je že celo stoletje ni razsvetljevala, se je poskrilo na milijone miši in podgan v svoje luknje. Ko sva zaprla za sabo vrata, je vsled piša zašumel papir, ki je kupoma ležal v kotu. Na papirju sva videla starinske črke in srednjeveške po-dobe. Na pozelenelih stenah so visele sli-ke prednikov. Ti so gledali srepo in te-mačno.

Najini koraki so doneli votlo po vsej hiši. Mojemu kašlju je odgovarjal odmev, oni odmev, ki je nekdaj odgovarjal mojim prednikom...

Veter je tulil in cvilil. Kakor da bi k lo-ječal v dimniku. Debele deževne kaplje s padale in bile ob temna in motna okna, in njih ropotanje je zbujalo nemir.

O, predniki! sem vzdihnil ob po-gledu na njih slike. — Ako bi bil pisatelj, napisal bi lahko dolg roman. Saj je bil vsak teh starcev nekdaj mlad, in življenje vsakega, življenje vsake je bil roman... m kakšen roman! Poglej to starko, mojo prababico. Povest te grde in spačene žen-ske je jako zanimiva. Ali vidiš, sem vpra-

šal svojo ženo, ali vidiš ono zrcalo tam v kotu? — Pokazal sem ji veliko zrcalo v črnem okviru, viseče v kotu poleg por-treta moje prababice.

— To zrcalo ima čudovita svojstva; pogubilo je mojo prababico. Velikansko svoto je dala zanj in ni se od njega ločila do smrti. Cele dneve in noči se je gledala vanj, še celo ko je jedla in pila. Vedno ga je jemala s seboj na postelj in umiraje je naročila, naj ga ji dajo v grob. Njene že-lje ji niso spolnili, ker je bilo zrcalo pre-veliko.

— Ali je bila koketka? — me je vpra-šala žena. —

— Morda. Zakaj neki se ji je ravno to tako priljubilo, a ne katero drugo? Ali ni imela nobenega drugega zrcala? Draga moja, v tem tiči ravno skrivnost. Sporo-čilo pravi, da se skriva v tem zrcalu vrag, in da je imela moja prababica hudo nagnjenje do vragov. Seveda jo to nezmi-sel, vendar pa tiči v tem zrcalu tajinstve-na moč.

Pobrisal sem prah z zrcala, pogledal se vanj in sem glasno zasmejal. Moj smeh je zamolklo odmeval. Zrcalo je bilo ne-pravilno in je raztegnilo moje lice na vse strani: nos je silil v levo lice, a podbradek se je razpolovil in zlezal na stran.

— Čuden okus je imela moja praba-

bica, — sem dejal.

Žena je šla neodločno k zrcalu in se povledala vanj — a tedaj se je nri-pe-tilo nekaj strašnega. Žena je prebledela in se stresla po vseh udih. Svečnik ji je pal iz rok in se je zatočil po tleh in sve-ča je ugasnila. Bilo je popolnoma tema. Na-krat je telebnilo nekaj težkega na tla: moja žena se je zgrudila nezavestna.

Veter je žalostneje zatulil, podgane so zbežale v luknje in v papirju so zašu-mele miši. Lasje so se mi ježili. Skozi okno je posijala luna...

Dvignil sem ženo kvišku, jo objel in nesel iz salona. Prebudila se je iz neza-vesti šele drug dan zvečer.

— Zrcalo! Dajte mi zrcalo! — to so bile njene prve besede. — Kje je zrcalo?

Cel teden ni ne jedla, ne pila, ne spa-la, le prosila je, da ji prinesemo zrcalo. Grozno je jokala in si rvala lase. Ko je doktor izjavil, da bi lahko vsled opešanja umrla in da je njen položaj skrajno resen, sem šel v salon po zrcalo in ga ji dal. Ko ga je zagledala, se je zasmejala od pre-velike sreče, ga zgrabila, poljubila in se vsesala vanj s svojimi očmi.

Sedaj je prešlo več kot deset let, a ona se še vedno gleda v zrcalo in se ne loči niti za trenotek od njega.

— Je-li mogoče, da sem to jaz? —

šepeče in njeno lice zardeva hipoma in na rbrazu se ji pokaže blaženost in raz-košje. — Da, to sem jaz! Ves svet laže, le to zrcalo ne! Ljudje lažejo, laže moj mož! Oh, ako bi se bila preje videla, ako bi bila vedela, kakšna sem v resnici, go-tovo bi ne bila vzela tega človeka! On ni zame! Pred menoj bi se morali klanjati najlepši in najblagorodnejši vitezi...

Nekoč sem stal zanj, in kar nepri-čakovano pogledal v zrcalo in — odkril strašno skrivnost. V zrcalu sem ugledal žensko omamljive lepote, kakor je nisem še videl v življenju. Rečem vam: prirodni čudež, harmonija lepote in ljubezni. Kaj se je zgodilo? Zakaj je moja nelepa, nerodna žena v zrcalu taka krasotica? Zakaj?

Zato, ker je krivo zrcalo raztegnilo nelepo ženino obličje na vse strani; vsled premaknitve linij je slučajno postalo lepo. Dvojni minus da plus.

In sedaj sediva z ženo neprestano pred zrcalom in gledala vanj. Moj nos leze v levo lice, podbradek sili v stran, a lice moje žene je čarobno — navdaja me z blazno, neukročeno strastjo.

— Ha-ha-ha! — se zakrohota na ves glas.

Žena pa šepeče tiho:

— Kako sem lepa.

žajo, ako se delavci bore za izboljšanje svojih razmer!

* **Pruski kralj obsojen.** Tajni justični svet je obsodil pruskega kralja Viljema na 10 mark globe. Redka zadeva se je zgodila takole. Dvorni operni pevec Braun, baritonist na wiesbadenski dvorni operi se je peljal spomladi s tramvajem v Mainz. Ko je došel v Mainz, je zvedel, da je zbolel njegov prijatelj pri mestnem gledališču, ki bi bil moral peti tisti večer vlogu Votana v Walkiri. Braun se je ponudil, da poje namesto obolelega prijatelja. Na grado je odklonil. Intendanca wiesbadenske dvorne opere je vsled tega kaznovala Brauna z globo 10 mark, ker je bil zapustil brez dovoljenja intendance Wiesbaden. Braun je tožil pruskega kralja kot lastnika wiesbadenske dvorne opere za povračilo utrganih 10 mark in je tajni justični svet njegovi zahtevi ugodil.

* **Tram ga je ubil.** Ko je šel budimpeštanski državni pravdnik dr. Dezider Etter po ulici mimo nove še ne dograjene stavbe, je nenadoma padel nanj s stavbe tram in ga je težko poškodoval. Z dr. Etterjem je bila tudi njegova soproga, ki je dala prenesti soproga v bolnico, kjer pa je kmalu umrla v njenih rokah. Tram je zadel še dve drugi osebi, ki pa sta dobili samo neznatne poškodbe. Nesrečni slučaj je zbudil po Budimpešti mnogo pozornosti.

* **Plin je eksplodiral.** V hiši podersamske tvrde Löwy na Češkem so uvedli aerogonov plin. Monter je bil pozabil zapreti plin, ki je vsled tega iztekal celo noč. Ko je prišla drugi dan navsezgodaj svakinja imejitelja tvrde z lučjo v klet, se je plin unel in eksplodiral. Deklica se je hudo opekla in je kmalu umrla za opeklinami. Tudi lastnikova soproga se je nevarno opekla, ko je prihitela deklici na pomoč.

* **Gledališka predstava v Tripolisu.** Tako strastno ljubijo Italijani gledališče, da se italijanski vojniki tudi v Tripolisu ne morejo odreči temu veselju. V trdnjavi Mesri, kjer so pred par dnevi sikale granate in krogle skozi ožrače, so topničarji postavili majhno dvorano za gledališke predstave. Z mrzlično vztrajnostjo so izdelali vojniki dekoracije in kostume; žrtvovali so dragocene ure spanca, da so se naučili vlog. In nato je bila velika premiera; igrali so igro Cuore di donne. Da se završi predstava v vsakem oziru popolno, so poskrbeli tudi za stroge kritike po so povabil na predstavo mednarodne časnikarske poročevalce.

* **Poplave v Italiji.** V vsej severni Italiji so velike poplave, ki so napravile mnogo škode. V Comi so odnesli valovi otroka. Tudi v Apuliji so veliki nalivi, ki povzročajo huda opustošenja.

* **Boj proti raku.** V Berlinskem zavodu za nalezljive bolezni je izumil profesor Wassermann novo sredstvo, ki je poročal o njem v seji medicinske družbe 20. decembra. Gre namreč za novo sredstvo, ki spolina se vbrizga v kri in uniči celice raka. Zdravilni poskusi pri živalih so se izborno obnesli. Učenjak je prišel do tega sredstva po poskusih z anilinovim fluorrescinom. Po štirih ali petih vbrizganih so pričeli pri miših raku podobni izpuščaji polagoma izginjati in so čez par dni popolnoma izginili. Profesor Wassermann je izrazil upanje, da se bo morda posrečilo s tem serumom zdraviti in ozdraviti raka pri človeku. Svari pa zdravnike in bolnike, da bi se predčasno udajali nadam za ozdravljenje, preden ni serum dovolj preizkušen. Obenem je došlo tudi iz Londona poročilo o novem zdravilnem sredstvu proti raku, ki se je baje dobro obneslo. Poročilo namreč pripoveduje, da so ozdravili v veliki londonski bolnici starega raka z radijem. Ker je bila operacija brez uspeha, so potresli na bolno mesto radijevo sol. Bolečina je kmalu pojenjala, rana se je krčila in je čez pet tednov izginila. Te vesti je treba seveda sprejeti zelo previdno, pač pa so nam dokaz, kako neumorno dela zdravniška veda, da se izumi sredstvo, ki ozdravi to hudo in močno razširjeno bolezen.

* **Premetena izsiljevalca.** Iz Rusije je prišla na Dunaj vdova ruskega trgovca. Ko je šla po ulici, je zapazila na tleh prstan, pobrala ga je in ga je hotela izročiti gospodu, ki je šel pred njo. Mislila je, da je on lastnik prstana. V tem hipu je priskočil neznan človek in ji zapretel, da jo bo dal aretirati, ker je hotela prikriti najdbo. Gospa se je dala uplašiti in je izročila izsiljevalcu 150 kron in potem še 155 rubljev, da molči. Obadva sleparja sta nato izginila.

* **Stavkovni nemiri v Dundeeju.** V Dundeeju stavkajo pristaniški delavci in vozniki. Bili so že veliki nemiri ter so prevrnili stavkujoči železniški transportni voz v valove. S polico so bili hudi boji. Nemiri so zavzeli končno toliko obsežnost, da je moralo priti 3000 vojakov. Nemiri se ponavljajo.

* **Dinamični atentat v Ameriki.** V Jeringtonu v Nevadi se je zgodil na novo sodno

poslopje dinamični atentat. Eksplozija je poslopje popolnoma razdejala.

* **Tragičen dogodek.** Oskrbnik tropavske norišnice Kirschmann je v torek popoldne v šali udaril svojega osemletnega sinčka s prtom, ki je pokrival šivalni stroj. Po nesreči so obviseli v čipkah prta škarje, ki so zadele dečka na vratu in mu prerezale žilo. Dasi je bil zdravnik takoj na mestu, je deček umrl vsled izkrvavitve. Ubogi oče je sina iskreno ljubil in so ga z največjim trudom obvarovali samomora.

* **Nepošten poročnik.** V Monakovem so odslavili poročnika Kōnitza, ker si je izposodil od židovskega enoletnika 30.000 mark proti obljubi, da mu pripomore do imenovanja za rezervnega častnika. Zadeva zbuja tem večjo pozornost, ker je Kōnitz sin generala in osebnega adjutanta princa regenta.

* **Vročekrvna rodbina.** V Monakovem je prišel neki skladiščni delavec domov in se sprl s svojo pastorko. Pastorka se je razsrdila in trikrat ustrelila iz revolverja na očima, nato je skočila skozi okno. Strela je privabila v sobo pastorkinega moža, ki se je pa tudi pogljal skozi okno, prav tako tudi vdova, ki je bila v sobi. Vdova se je lahko poškodovala, pastorki in njenemu možu pa se ni zgodilo ničesar.

* **Letalčeva nezgoda.** Na letalnem polju v Chalonu je padel letalec Tiersch z enokrovnim aparatom iz višine 100 metrov in je obležal z zlomljeno roko in nogo. Dobil je tudi težke notranje poškodbe in se dolgo ni zavedel. Njegovo stanje je jako resno.

* **Sedstvo proti trebušnemu legarju.** Pariški profesor Chantemesse je baje izumil serum, ki obvaruje pred trebušnim legarjem. Serum se je v 23 000 slučajih jako dobro obnesel. Združene države so mobilizirale v Teksasu tekom zadnjega leta 15 000 mož. Štiri mesece so taborili vojniki in vso dobo sta se pojavila samo dva slučaja legarja v tistih oddelkih, ki so jim bili vbrizgali serum, pa še ta dva sta ugodno končala in sta vojaka ozdravila.

* **Zaloga smodnika je zletela v zrak.** V torek ob 2. popoldne je stresel mesto Vizerbo strahovit pok. Zaloga tovarne za smodnik je bila zletela v zrak. Dva delavca sta bila mrtva, poleg enega so našli tobačno pipo, ki je najbrž povzročila eksplozijo.

* **Globine morja.** O višini gora naše zemlje imamo še precej prave pojme; vemo, da je Mont Everest v Himalaji s svojimi 8882 metri najvišja gora na zemlji. Kako pa je z našo vednostjo o morskih globinah naše zemlje? Predstava o tem so večinoma zelo nejasne. Morske globine navadno podcenjujejo, izjemo delata samo vzhodno in severno morje. Povprečna globina severnega morja je samo 40 metrov, samo v severnem delu je globina nad 100 metrov in skozi Skagerrak gre struga, ki je s svojimi 809 metri največja globina severnega morja. Podobno je tudi z vzhodnim morjem. Edina izjema je še Dancijski zaliv, ki je globok 113 metrov; drugače pa je vzhodno morje ob vsej nemški obali precej plitko. Največja globina je še južno od Stockholma, meri približno 500 metrov. Vse drugačna pa je globina oceanov, o katerih so nam dala jasne podatke šele premerjenja novejšega časa. Šele, ko so polagali leta 1854 prvi atlantski kabel, so iskali globine morja. Ob tej priliki se je izkazalo, da je morsko dno med starim in novim svetom večinoma neizmerna ravnina, ki se širi povprečno 4000 metrov pod morsko površino; to podmorsko ravnino so imenovali "telegrafski ravan". Preiskali so še druge dele atlantskega oceana in določili njegovo največjo globino blizu Portorika, kjer je morje globoko 8341 metrov. Indijski ocean ima sicer veliko povprečno globino, toda njegove najtise globine se vendar ne morejo meriti z globinami atlantskega oceana, ker znašajo okoli 7800 m. Največja globina je pri otoku Amboina blizu otoka Celebes. Najbolj globoka mesta pa ima Tihi ocean med Azijo in Afriko. Že v sedemdesetih letih so določili pri Kurilih globino 8500 metrov, ki so jo smatrali dolgo časa za najglobljo pogreznitev zemlje. Leta 1903 pa so našli globino, ki je doslej najgloblja na naši zemlji; ta globina je pri otoku Guamo in so jo določili na 9633 metrov. Potemtakem bi se tudi Mont Everest skril pod morje, ako bi ga pogreznili na tem kraju vanj in še bi mu šumeli valovi 800 metrov nad glavo.

* **Truplo neveste v generalovi rakvi.** Pred nedolгим časom sta prišla v Nico ruski general Samojev in angleška lady Hamford. Oba sta umrla na en dan. Slučaj je hotel, da ste družini obeh umrlih naročili pogreb pri isti pogrebni družbi. Ko je prišlo truplo mlade deklice v London, so ga hoteli njeni starši in njen ženin še enkrat videti. Kako so se pa začudili, ko so odprli rakev in našli v njej truplo ruskega generala v polni paradi. Pogrebni zavod v Nico je namreč pri odpošiljanju obe rakvi zamenjal in odpotlal ono, namenjeno v Varšavo, v London in obratno. Starši deklice so se takoj obrnili glede cele zadeve v Varšavo. Toda rakev je že odšla v Peterburg, kjer so jo z vsemi vojaškimi častmi pokopali. Na prošnjo so rakev izkopali, da bi dognali, kdo je v njej. Dognali so, da res niso pokopali

starega generala, ampak mlado angleško lady. Seveda so rakev s truplom takoj odpotlali na Angleško, od koder je kmalu prispelo tudi generalovo ter so mu morali vojaki še enkrat izkazati zadnjo čast.

* **Samomor z zlatim prahom.** Sučvanski podkralj Tu-nfang si je končal življenje s tem, da je pogoltnil večjo množino zlatga prahu. Kitajski uradniki smatrajo te vrste samomora za jako časten in imeniten.

* **Ponesrečena ribiška ladja.** Blizu Bresta je nasledla ribiška ladja San Josef. Sune je bil tako močan, da so zleteli štirje ribiški raz krov v morje in utonili.

Ljubljana in Kranjsko

— **Cenjene inserente opozarjamo,** da moramo imeti naročila za Silvestrovo številko „Zarje“ najkasneje do četrtega 28. t. m. zvečer.

— **O kranjskem deželnem zboru** se razširjajo precej čudne govorice, kakor da se je razmerje med vlado in klerikalno stranko skalo. Klerikalci so v deželnem parlamentu absolutni gospodarji in vlada jim je šla v vseh rečeh tako na roko, da je bilo njeno ravnanje že na dlako podobno protekciji. To je bilo opaziti n. pr. pri ugovoru zoper ljubljanske občinske volitve, kateremu je vlada priznala odgodilno moč, še preden je bil vložen, kar je celo minister za notranje zadeve, četudi precej rahlo, grajal. Dobri odnosi pa so se sedaj baje pokvarili in sicer pravijo, da hočejo klerikalci sami izzvati konflikt. Za razloge niso bili v takih rečeh nikdar v zadregi, ker se tudi najfirvoletnejše pretveze niso ustrašili, če je koristila njihovim namenom. Sicer pa je o tem že nekaj namigaval „Slovenec“. Ko je bil izvoljen profesor Reiser v deželni zbor, je auguril, da bo deželni zbor potrdil izvolitev ali pa ne; to se je ponavljalo, ko je bil izvoljen Ribnikar namesto Kneza. Klerikalci so zahtevali, da se prizna vsem izven Ljubljane prebivajočim ljudem, ki imajo po novem zakonu občinsko volilno pravico v Ljubljani, prizna tudi deželnozborna volilna pravica v glavnem mestu, neglede na to, da jo imajo itak v tistem okraju, v katerem prebivajo. Ker ni vlada ugodila tej zahtevi, hočejo baje razveljaviti mandata Reiserja in Ribnikarja, kar bi vlado prisililo, da bi razpustila deželni zbor. Čemu je ta konflikt potreben, je sicer uganka klerikalcev, ki je tembolj nerazumljiva, ker so že napovedovali vsakovrstne akcije v deželnem zboru, med drugimi tudi reformo občinskega volilnega reda. Mogoče je pa že, da jim gredo lasje pokonci zaradi deželnega gospodarstva, ki je tako zavoženo, da ne more biti bolj. No, če se zde klerikalcem nove volitve res potrebne, naj poskusijo; mi se ne bomo jokali.

— **Krščanstvo klerikalno ga župana.** Pri neki ženski v Zeleni jami je stanoval Josip Znidarski, ki je po dolgem bolehanju 13. t. m. umrl brez vseh sredstev. Oskrbovalka je najela 4 nosače za krsto in enega za križ. Potem se je obrnila na županstvo za povračilo pogrebniških stroškov, klerikalni župan se ji pa odreže: Kaj pa je treba take krste, dobra je kosmata; in čemu nositi za takim človekom, križ? In ta človekoljub, ki mu je tuja najmanjša pieteta — kar kaže navedeni izbruh njegove srčne posirovelosti — namerava pogrebne stroške pokriti s skromnim pohištvom pokojnika in tako pripraviti ubogo postrežnico ob postrežnino. Najumestnejša — četudi nekam čudna iz ust klerikalnega župana — je njegova opazka. Zakaj če je postal križ simbol takega lažnjivega krščanstva, ki z brezprimernim cinizmom zatajuje osnovno načelo Kristusovih naukov, potem ga z vso dušo odklanjamo!

— **Nova groba.** Pretekli teden je umrl Matija Brezovar, nadrudar v p. Kot rudar je delal mnogo let v Labinu, pozneje je bival v Krašnji in na Čemšeniku, zadnji čas je imel malo trgovino na Poljanski cesti v Ljubljani. Tisti dan je umrl tudi polir Alojzij Pahor. Oba sta se zanimala za delavsko gibanje. Delavstvo bo ohranilo pokojnika v blagem spominu.

— **Umrli so v Ljubljani:** Ivan Šalekar, posestnik in trgovec, 44 let. Marijana Smrekar, zasebnica, 61 let. Franc Triller, posestnikov sin, četrte ure — vsi trije v deželni bolnici; Ivan Novak, posestnikov sin, poldrugo leto, Gradiška ulica 4.

— **Ideal.** Spored za sredo 27. in četrtek 29. decembra 1911: Prihod nadvojvodskega para v Brandy. — Babilrs stanuje v mirni hiši, komlčno. — Luiza Miller, senzacionalna drama v barvah po prekrasni Schillerjevi „Kovarstvo in ljubezen“. — Umetnost biti ljubljen, jako komično. — V petek 28. dec. specialni večer.

— **Prva slovenska zdravnišica.** V Voloski je pričela ordinirati gospa dr. Eleonora Groyer, zlasti za ženske in otroške bolezni. Gospa dr. Groyer je hči ljubljanskega zdravnika dr. Ludovika Jenka ter je prva Slovenka, ki je napravila zdravniški doktorat.

— **Prijeti vlomilci** Dne 19. t. m. ob 4. zjutraj je opazil stražnik pred glavno pošto

dva moža, izmed katerih je eden nekaj nesel pod pazduho. Mož sta krenila proti južnemu kolodvoru. Stražnik je takoj obvestil o neznan- cih svojega tovariša pred kavarno „Evropa“; stražnika sta sledila dvojici in jo prišla v Kolodvorski ulici. Na glavni stražnici se je imenoval mlajši za Stefana Marinčevića iz Gosi- piča s Hrvaškega, star je bil 20 let. Starjši pa se je izdal za Ludovika Spindića, natakarja in pisarja iz Belovarja na Hrvaškem. Pri mlaj- šem so našli klobase, dleto in steklorezni dem- ant. Dognali so, da sta Hrvata že dalj časa stanovala v gostlini v Kolodvorski ulici ter da sta imela v svoji družbi hrvaškega berača z leseno nogo Ilijo Jeliča, ki ga je policija tudi prišla. Marinčević je bil vlomil v Verboletovo trgovino v St. Jurju pri Zagorju ob Savi ter odnesel več čevljev. Dognali so, da je dobil Marinčević klobase v Jeačini trgovini v Rud- niku, kamor sta bila, vlomila Marinčević in Spindić tisto noč, ko sta bila ar-tirana. Poleg klobas sta ukradla še nekaj druge drobnarije, ki sta jo deloma pometala v obcestni kanal. Slutijo, da vlomilci niso navedli pravih imen. Vse tri Hrvate so izročili deželnemu sodišču.

— **Nevarni vasovalec.** Pred kratkim se je vračalo o polnoči več rudarjev kisovskega premogovnika pri Zagorju ob Savi domov. Ko so prišli v Brezje pri St. Gotardu, so opazili pri neki hiši več moških, ki se pobegnili. To se je zd- lo rudarjem sumljivo in so jo ubrali za begunci. Ko pa so prišli do grmovja, je nenadoma počil strel in zadel delavca Leop. Razborska v desno roko. Kakor so pozneje dognali, so bili neznan- ci fantje, ki so prišli vasovat. Strel iz pištole je imel samo namen ustrašiti zasledovalce.

Štajersko.

— **Samomor na rotovžu.** V pisarni celjskega rotovža se je obesil sluga Planine. Po- zvali so takoj zdravnika, ki je konstatiral smrt. Vzrok samomora so najbrž rodbinske razmere.

— **Smrtna nezgoda voznika.** Blizu Ptuja sta se vračala v torek dne 19. t. m. zvečer dva delavca domov in sta zagledala na cesti ležati kmečko opravljenega moža, ki je bil nezavesten in ves posinjel v obraz. Bil je mrtev. Medtem sta prišla iz Brega orožnik in župan ter so prenesli mrtveca v bližnjo go- stilno. Kmalu so dognali vzrok nezgode. Mrtvec je bil hlapec trgovca Šostaršiča v St. Vidu; peljal je s konjema voz blaga. Medpotoma se je bil upijal; da bi mu vaje- ti ne padli iz rok, si jih je ovil okoli sebe. Potem je bil najbrž zaspal, padel z voza in sta ga konja vlekla na vaje- tih za sabo. Konja je ustavil neki kmet, ali bilo je že prepozno; hlapec je ve- ljala njegova pijanost življenje. Mrtvečeva oble- ka je bila vsa umazana; v žepih in pod obleko so našli kamenje.

— **Težavna rešitev.** Dne 18. t. m. so našli pri Laškem na levem br-gu Savinje škaflo in palico za izprehod; takoj so sodili, da si je kdo prostovoljno končal življenje. Pi- sarniški uradnik Bezgovšek je preiskal obramb- ni zid in res je opazil v Savinji moža, kate- rega glava je molela iz vode. Ker je mož še kazal znamenja življenja, je preplezal Bezgov- šek zid in spravil žv napol mrtvega moža s pomočjo dveh orožnikov, ki sta bila medtem prihitela, iz Savinje. Oteti mož je Franc Velak in je baje knjigovodja v vojniški hiralnici.

— **Ukradene hranilne knjižice.** Po sestnik Valentin Jošt iz Trnovca pri Oslju je obiskal svojo sestro v Čadramu pri Konjicah. Nenadno dobi brzojav, da je žena umrla hitre smrti. Jošt se je takoj odpeljal domov in je res bila žena mrtva. Obenem pa je bil jako neprijetno presenečen, ko je opazil, da so iz- ginile tri hranilne knjižice celjske mestne hra- nilnice s skupno vlogo 5600 kron. Kdo je iz- vršil tatvino, niso mogli dognati, ker ni mogel povedati stari gluhonemi tast nič jasnega.

— **Tatvina volov.** Posestniku Alojziju Amonu iz breške okolice so zaplenili tri vole, ker jih je kupil v okuženem kraju. Vole so dali v varstvo županu Francetu Belaku. Toda še tisto noč sta izginila iz slabo zavarovanega županovega hleva dva vola, vredna 800 do 1000 kron. Kdo je tat, ni znan.

— **Tatinski hlapec.** Hlapec Karl Vev- čar je ukradel v Pri-tovi svojemu tovarišu po- noči par novih čevljev in obleko ter je vse prodal. Izkupilec je zapil. Posestniku Martinu Kidriču s Hrvaškega, ki je ustavil pred Zu- pančevu trgovino svoj voz, obložen z vinski- mi sodi, je ukradel z voza sod s 60 litri vina. Sod so našli pozneje prazen v grmovju. Vev- čarja dolže še drugih tatvin, ki jih je izvršl v zadnjem času. Izročili so ga sodišču v Šmarju pri J. lšah.

— **Ljubezniv ljubimec.** 25 letni trgov- ski pomočnik Ivan Frič iz Gorisic pri Ptujju je štiri leta imel razmerje s kmečkim dekletom Cedermanovo. Naenkrat pa se je ljubezen ohla- dila in Frič je postal hudo ljubosumen, kakor se pač rado zgodi ob takih prilikah. V svoji jezi je razbil v Cedermanovi hiši okna in po- gosto je pretil, da ustrelji dekleta in sebe. Dne 28. oktobra je pretil, da polije svojo nekdanjo ljubico z gorljivo tekočino in jo nato zapali; Nežka se je te pretaje tako prestrašila, da je živčno zbolela. Vsled tega so naperili proti Friču ovadbo zaradi javnega nasilstva. Pred

mariborskim sodiščem je skušal Frič vso zadevo obleči v popolnoma nedolžno obleko. Cedermanova pa je živahno opisovala svoj strah. Friču so prisodili šest mesecev težke ječe.

— **Nečloveška krutost.** Blizu Slovenske Bistrice je živel 50 letna slaboumna Marija Taborškova. Od posestnika Andreja Grabla, oziroma njegove žene, svoje sestre, bi bila morala dobiti svoj delež nad 1000 kron. Na prigovarjanje zakonskih Grabl je sklenila Taborškova dne 9. maja 1909. pogodbo, da odstopi od svojega deleža, zato pa dobi pri Grablovih do smrti dobro oskrbo. Skopa in trdosrčna človeka pa sta zaprla Taborškovo v hlev, kjer je morala naga ležati na gnili slami in strohnenjenih capah, teko da je dne 28. okt. t. l. po strahovitem trpljenju v pravem pomenu besede od lakote umrla. Vsled tega nečloveškega ravnanja sta se morala Grablova zagovarjati pred mariborskim sodiščem. Nečloveška zakonca sta izkušala vse utajiti in sta celo trdila, da sta za Taborškovo lepo skrbela. Toda priče so potrdile nasprotno; povedale so, da sta revico mučila tudi z gnojnimi vilami. Medtem ko so imeli prašiči suho in gorko lažišče, je morala ležati Taborškova na gnili, mokri slami. Sosedom se je smilila in so ji po možnosti izkušali olajšati trpljenje. Ako sta Grablova zvedela za to, sta še grje ravnala z bolno revico. Preiskava je dognala, da sta kruteža šele tik pred smrtjo villa svoji žrtvi juhe v usta. Sodni dvor je obsodil obadva mučitelja samo na šest mesecev strogega zapora. Zaslužila bi bila v polni meri bolj pošteno kazen!

— **Otrok se je zadušil.** V Hrastovu pri Ptuj se je unel ogenj v zidanci posestnika Franceta Liplinca. Viničar Kekec je ogenj pogasil in je zgorela samo postelja v zidanci. Poleg postelje je ležal v zaboji enoleten Kekečev otrok, ki se je zadušil. Ogenj je zanetil petletna Kekečeva hči, ki se je igrala z žveplenkami in zapalila slamo pod posteljo.

Koroško.

— **Poskušen samomor.** V Št. Rupertu pri Celovcu si je hotel končati življenje delavec Karl Janež. Zadal si je z žepnim nožičkom globoko rano v levo prsno stran. Mimoidoč so prenesli težko ranjenega delavca v občinsko pisarno. Odtam so ga prepeljali v celovško bolnico. Ni znano, zakaj je storil Janež dejanje.

— **Smrt na tirnicah.** V Celovcu si je skladiščni delavec Jurij Obid iz obupa končal življenje. Med Rudolfovim in glavnim kolo-dvorom se je vrgel na tir v tistem hipu, ko je prihajal iz Št. Vida vlak. Nesrečniku je vlak odrobil glavo od telesa in je bil takoj mrtev. Obid je izvršil samomor, ker so mu bili odpovedali službo.

Trst.

— **Sodrugom na znanje.** Vse one sodrugi, ki še niso poravnali strankinih prispevkov tekočega leta, pozivlja podpisani, da jih poravnajo najkasneje do 10. januarja 1912. Sodrugi, ki do tega dneva ne bi svojih prispevkov poravnali, se bo smatralo kot izstopivše iz stranke in morajo svoj vstop v stranko prijaviti podpisnemu odboru, kateri si pa pridrži pravico, da take sodrugi sprejme ali pa odkloni. Vsi oni sodrugi pa, ki so svoje stanovanje premenili po 24. avgustu, naj naznanijo svoje novo bivališče podpisnemu odboru, bodisi pisмено, ustmeno ali po tretji osebi.

— **Politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu** ima v sredo 27. t. m. ob osmih zvečer važno sejo. Odborniki so naprošeni, da se je udeleže polnoštevilno.

— **Pevski zbor** Ljudskega odra ima v četrtek 28. t. m. ob 8 zvečer v gostilni „International“ v ul. Boccaccio redno pevsko vajo. Po vaji je občni zbor z edino točko dnevnega reda: Izvolitev novega odbora.

— **„Ljudski oder“** vabi svoje člane na društveno zborovanje, ki bo v petek dne 29. t. m. ob 8. zvečer v rdeči dvorani Delavskega doma ul. Boschetto 5/II. Na tem zborovanju se izvoli tudi volilni odbor, ki bo imel nalogo sestaviti za prihodnji občni zbor listo novih odbornikov. Člani so naprošeni, da se udeleže zborovanja v polnem številu.

— **Daleč so prijadrali.** V sobot. 30 t. m. bo občni zbor zadruge članov N. D. O. Menda bo to poslednji občni zbor. Na dnevnem redu imajo namreč tudi likvidacijo zadruge. Ne more se nam zameriti ne kot delavcem ne kot socialistom, ako povemo, da nimamo nobenega povoda gojiti kakršne si bode simpatije do N. D. O. V dobi svojega obstanka ni storila ničesar, kar bi izzvalo pri nas take simpatije do nje. In prepričani smo celo, da niti pri narodnjakih ne uživa simpatij, zlasti ne sedaj, ko bo njena popolna smrt hud udarec narodnjakstvu. Vedeli smo, da mora priti do poloma. Vedeli smo, da bo polom hud. Ampak da pride do poloma tako kmalu in do tako katastrofalnega poloma, tega si vendar nismo mislili. Sedaj pride polom njenih zadrug.

Tako je ustvarila s svojo popolno nesposobnostjo med delavstvom apatijo do strokovne organizacije in do združništva. Ako je bilo njeno življenje škodljivo, bo tudi njena smrt začasno zelo škodovala delavstvu. Škodljive bodo posledice toliko časa, dokler se delavstvu ne vrne zaupanje do samoobrambe, do strokovne in gospodarske organizacije. Ampak ker je do tega poloma moralo priti, je bolje da pride prej kot pozneje. Delavstvo naj pa polagoma odpira oči pa naj pride tja, kjer je njegovo mesto, tja kjer je začetek poti, po kateri pride do svoje osamosvojitve.

— **Silvestrov večer v Škledju.** Delavski izobraževalni društvi v Škledju in na Greti priredita v nedeljo, 31. t. m. v dvorani Sancin Čemut v Škledju veselico, pri kateri se uprizori Dicente drama v 4 dejanjih „Juan Josi“ in neka žaloigra v enem dejanju. Sodeluje tudi pevski zbor in godba socialistične mladine iz Trsta. Po sporedu je ples. Začetek veselice ob 5. popoldne. Vstopnina 1 krono za osebo.

Goriško.

— **Podgora.** Podružnica papirničarjev priredi dne 31. decembra društveno zabavo s plesom. Med plesom šaljiva pošta in loterija. Kdor se izkaže z največjim številom prejetih razglednic, dobi v dar krasen predmet. O polnoči novoletni govor. Vabimo sodrugi, da se udeležijo te zabave v velikem številu.

— **V kotel je padel** 27 letni delavec E. Hrižan v solkanski tovarni. Opeknel se je na rokah in nogah precej težko.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. Shakespeare na slovenskem odru — to je redek dogodek. Ali snočnja uprizoritev komedije »Vesele ženske windsorske« je pokazala, da bi se ta eksperiment brez posebnega strahu lahko večkrat ponovil; treba bi bilo le skrbne izbire z ozirom na naše moči in na tehnična sredstva našega gledališča. S primernim stopnjevanjem pa bi se najbrže doseglo, da bi se polagoma lahko tudi težje reči dostojno uprizarjale in da bi se s časom seznanili z vsemi važnejšimi deli tega velikana. To bi bilo koristno, ker je ob dobri izvedbi Shakespearjevih delom spet kljub vsej blaziranosti zagotovljen in ker so klasične drame vendar še vedno izvrstna, po našem mnenju celo neizogibna šola za igralce. Snočnji uspeh pač opravičuje v tem oziru nekoliko upov. »The merry wives of Windsor« je sicer »le« veseloigra; ali naloge režije in igralcev niso nič manj košljive kakor v marsikateri tragediji, ker je nevarnost, da poslane smešno, kar ima biti humoristično, in odurno, kar ima biti smešno, prav velika. Shakespearjevi komični tipi so zelo plastični in to zavaja kaj lahko v prekomerno karikiranje; ali obenem so tudi v komediji vse figure karakterizirane in strogo ločene druga od druge, in igralec se jih mora ravno tako skrbno lotiti kakor tragičnih junakov.

Težav je torej dovolj. Začenjajo se že davno pred bralno skušnjo, čim je treba knjigo prirediti za oder. Tistih lepih časov, ko so gledalci lahko prebili po pet šest ur v gledališču, ni; Shakespearjeva dela se morajo torej krajšati, zlasti tam, kjer ni vseh najmodernejših priprav za scenične izpremembe. Ravnateljstvo je že pred predstavo naznanilo, na kakšen način je komedija prirejena za ljubljanski oder — prevajalec Fran Kosec se je ravnal po Halmovi prireditvi — in o tem se ne bomo prepirali. To je nazadnje stvar okusa in okus je različen. Tudi sporadična slovenska imena v angleški veseloigri so stvar okusa; nam pač ne ugajajo. Nasprotno pa menimo, da ne bi nič škodoval dialekt, tam kjer je tudi v originalu. Če abstrahiramo od tega, pa moramo reči, da je snočnja predstava prav lepo uspela in jo je tudi občinstvo sprejelo z vidno zadovoljnostjo.

V komediji, tudi kakor je skrajšana, nastopa toliko oseb, da ne moremo navajati vseh. Falstaffa je igral g. Verovšek, ki se je jako dobro maskiral in je tudi to znano figuro dobro pogodil; želeli bi le nekoliko bolj markirane bahavosti, za katero bi bilo treba tudi čim glajšega, tekočega govorjenja. Ker je treba za to le nekoliko več rutine, smemo upati, da opili g. Verovšek svojega junaka do reprize tudi v tem oziru; potem se lahko postavi z njim. Jako dobri veseli, a v igri diskretni ženi sta bili ga. Danilova in Šetrljova, ljubozna Ana gdnja. Wintrova, vsestranska gospodinja ga. Bukšekova. G. Nučič je drastično, a vendar nepretirano glumil ljubosumnega vročekrvnega; g. Danilo mu je bil dober antipod. Prav karakterističen sitnež je bil g. Skrbinšek; tudi g. Molek je dobro karakteriziral župnika. Enostavno je g. Šimaček igral Fentona in je imel nekoliko prav toplih tonov. Tudi g. Goran ni bil slab doktor. Omeniti je še trio Bukšek-Štrukelj-Plut, ki je z grote-

sknim humorjem poživljal sceno. Režija je bila prav dobra. Slika v windsorskem gozdu je bila zelo čedna in nastop duhov tako harmoničen, da je bilo veselje gledati. — an.

— **Za sestanek dramatičnih društev** ki naj bi bil dne 6. januarja 1912. v Ljubljani, priporoča Dramatično društvo v Mariboru: Zgodovina naj bi se podala na kratko le v ekscerptu. Zato naj bi določilo „Dramatično društvo“ v Mariboru, Celju, Trstu in seveda v prvi vrsti v Ljubljani svojega poročevalca. Slovenska društva v posameznih kronovinah, ki prirejajo predstave, naj bi se pozvala potom vseh listov, da sporočijo dramatičnim društvom sledeče: a) od kdaj se igra, b) kdaj se je postavil oder, c) naslove vpriporjenih iger, d) druge važne momente na polju dramatike. To naj bi sporočila štajerska društva v Maribor, primorska v Trst, goriška v Gorico itd. — Ustanovi naj se „Zveza dramatičnih društev“ v Ljubljani. To zvezo tvorijo 1. predsednik, 2. podpredsednik, 3. blagajnik, 4. knjižničar, 5. gospodar, 6. predsedniki dramatičnih društev kot odborniki. Za vsako kronovino naj se ustanovi eno dramatično društvo s podružnicami v vseh krajih, kjer so že ali se nameravajo ustanoviti odri. To dramatično društvo vodi repertoar za celo deželo. Vanj se stekajo vse niti dotične kronovine. Ono podaje na občnem zboru Zveze poročilo vseh včlanjenih podružnic. Občni zbor naj bi se vršil vsako leto tik pred otvoritvijo ljubljanske sezone. Do tistega časa bi morala posamezna dramatična društva pripraviti svoj repertoar in repertoar za podružnice. O tem repertoarju bi potem zveza obravnavala in svetovala, kaj naj bi se vpriporilo, kaj ne. Zveza bi tvorila takorekoč vrhovno instanco slovenske dramatike. Ona bi skrbela za prevode, izvirne igre in zalagala „Talijo“. Podpirala bi sploh vsestransko slovensko dramatiko, objavljala statistiko, pospeševala ustanovitve odrov. Prva naloga Zveze bi bila, da izda 1. dosedanje zgodovino slovenske dramatike; 2. da izda kratka navodila za prirejanje predstav in sicer najvažnejše zakonske določbe, kakor glede cenzure, glede prošanj za vpriporitev itd. Dalje navodila, kakor so n. pr. ona „Wie leite ich ein Liebhabertheater?“ 3. Da izda imenik vseh slovenskih iger in prevodov. Imenik bi moral obsegati a) naslov, b) pisatelja, c) vrsto igre, d) število oseb moških in ženskih, e) rubriko „težko“, „lahko“, samo za večje odre itd. Ta imenik bi se potem z novimi dodatki izpolnjeval. — Glede na garderobo je stvar težja. Zveza bi mogla glede tega samo to delati, da bi šla društvom z načrti in slikami posameznih kostumov na roko. Posamezna dramatična društva bi morala garderobo počasi sama nabaviti, pri večjih prireditvah naj bi pomagalo ljubljansko gledališče z izposojanjem proti nizki odškodnini. Nove igre, izvzemši opere in operete, ki se po drugih odrih ne dajo vpriporiti, bi preskrbela Zveza, in sicer naj bi se pisal libreto v treh izvodih na stroj, ravno tako tudi vse vloge na stroj, da lahko vsak čita. Zveza bi potem delila te igre med posamezna društva, kadar jih potrebujejo, proti primerni odškodnini. Financiranje Zveze bi se izvršilo na ta način, da bi vsako dramatično društvo prispevalo od vsake predstave nekaj odstotkov bruto dohodkov v Zvezino blagajno zase in za podružnice. Za izposojanje iger pa bi založilo neki znesek kot poroštvo. Od tega zneska bi se odpisala vselej vsota za izgubljene vloge itd.

— **Odborova seja „Matice Slovenske“.** dne 20. dec. t. l. — Matica čestita svojemu odborniku kot nanovo izvoljenemu županu ljubljanskemu — Tisk Zemljevida slovenskega ozemlja napreduje, vendar Zemljevid najbrže pred enim letom ne bo natisnjen. — Knjiga razen Letopisa so natisnjene in obsegajo 67 pol tiskanih pol. Nakažejo se honorarji pisateljem in urednikom. — Deloma se določi program za leto 1912: Zbornik z različno vsebino, zlasti z Bibliografijo Šleibingerjevo za zadnjih 5 let; Narodne pesmi; Dostojevskega „Spomin iz mrtvega doma“, „Štajerska“ kot nadaljni del „Slovenske zemlje“ za sedaj ne more iziti; za ta spis bo treba dobiti najbrže drugega avtorja. — Poroča se o predlogih glede Matičine petdesetletnice: 1. literarna izložba kot nazoren pregled našega kulturnega razvoja do stanovitve „Matice“; 2. zgodovinsko znanstven spis o razvoju „Matice“; 3. Akademija. Članarine za leto 1911 manjka še 2000 K.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Turški poraz pred Bengazijem.

Bengazi, 27. dec. V noči od petka na soboto so Turki pod varstvom noči in slabega vremena srdito napadli našo utrdbo, a smo jih z izgubami odbili. Na italijanski strani je bilo pet vojakov lahko ranjenih.

!!! **Železničarji, pozor!** !!!
Pri nakupu sukna in manufakturnega blaga priporočamo trgovino

Lenassi & Gerkman
Ljubljana, Štritarjeva ulica št. 4.

Italijanski poraz v Tripolisu.

Carigrad, 27. dec. Vojno ministrstvo priobčuje brzojav tripoliškega poveljnika, da so turško-arabke čete zavrtele ofenzivo prodiranje italijanskega polka, ki je odšel na pohod dne 19. t. m. z gorskim topništvo Turki so zasledovali Italijane do Ajncare. Italijani so izgubili 50 mrtvih, na turški strani je padlo 12 mož, 32 mož je bilo ranjenih.

Bliznja Italijanska akcija na Egejskem morju?

Carigrad, 27. dec. Rusija se je baje zopet obrnila do turškega poslanika v Peterburgu zaradi otvoritve Dardanel, topot z utemeljitvijo, da prične italijansko brodovje v najkrajšem času zaključiti na Egejskem morju in da se bo zaokrenila italijanska politika nedvomno v smeri, kise mora Rusija proti njej zavarovati.

Proti italijanskim podjetjem na Turškem.

Carigrad, 27. dec. Vlada je odredila, da se zapro vse italijanske banke in slična italijanska podjetja.

Stoodstotna carina na italijansko blago.

Carigrad, 27. dec. Zbornica je sprejela postavbo, ki nalaga 100odstotno carino na italijansko blago. Postava daje državi na prosto voljo, da izjemno pridržni enajstodstotno carino na žveplo, ki je neobhodno potrebno za vinograde.

Homatije na Turškem.

Častniki proti Mladoturkom.

Carigrad, 27. dec. Častniški zbori v Monastirju, Skoplju in v Drinopolju so naznanili svoj izstop iz mladoturške stranke. Janinski častniki so z ozirom na dogodke v turški zbornici brzojavili velikemu vezirju Said paši, da naj se poslanci zedinijo, sicer pride epirsko in macedonsko vojaštvo v Carigrad na obračun.

Grozilno pismo.

Carigrad, 27. dec. Te dni je veliki vezir Said paša dobil pismo od patriotske vojaške lige, da naj nemudoma odstopi, sicer je njegovo življenje v nevarnosti. Preiskava je dognala pisca v osebi drinopoljskega častnika Kadri bega, ki je svoje dejanje skesano priznal.

Tiskovna svoboda.

Carigrad, 27. dec. Vojni minister je ustavil vse grške liste, ki so ponatisnili konfiscirano pismo voditelja liberalne stranke naslutana. Listi bodo pod novimi imeni izhajali naprej.

Perzija.

(Glej članek z enakim naslovom.)

Teheran, 25. decembra. Po uradnih vesteh iz Tebrisa so ruske čete v ondotnih bojih barbarično ravnale. Potrjeno je, da so ruski vojaki morili žene in otroke; pomorili so nad 500 oseb.

Rusi prodirajo.

Džulfa, 27. dec. Predsinočnjem so naglo odšli proti Tebrisu oddelek strelcev, gorsko topničarstvo in kazaki.

Parnik je zgorel.

Trst, 27. decembra. Parnik „Isea“ parobrodne družbe „Dalmatia“ se je vnel pri Kogoznici; moštvo se je otelo, parnik pa je zgorel.

Lloydov parnik je nasedel.

Trst, 27. decembra. Lloydov parnik „Stambul“ grško-orientalske črte B, ki je 17. t. m. odplul iz Trsta, je 23. t. m. po noči nasedel pri rtu Bianca v kioškem prelivu. Potnike je drug Lloydov parnik odpeljal v Smirno, odkoder bo nadaljeval svoje potovanje; „Stambul“ so včeraj vzdignili in nadaljuje svojo vožnjo preko Cesme.

Požigalel.

Linec, 27. dec. Policija je prišla več požigalcev, ki so zažgali v dolini Kremsa 17 kmečkih poslopij. Za vzrok požiganja so navedli aretiranci, da so hoteli z gradnjo novih poslopij prikrbeti obrtnikom dela.

Železniška nezgoda na Ogrskem.

Budimpešta, 27. dec. V Tati se je zgodila v božični noči težka železniška nezgoda, ki je uničila dvoje človeških življenj. Na postaji je nalagal

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

blago tovorni vlak Budimpešta—Gradec. Ob tistem času so signali javili prihod dveh novih vlakov. Ker bi vsi trije vlaki ne imeli prostora na postaji, je sklenil postajni uradnik, da ne pusti v postajo tovornega vlaka Dunaj—Budimpešta. Vsled zmešnjave pa je zavozil dunajski vlak z vso silo v graški tovorni vlak. Vagoni obeh vlakov so se popolnoma razbili. Strojvodja in zavirač dunajskega tovornega vlaka sta bila težko ranjena in sta izdihnila, preden so ju prenesli v bolnico. Razen tega je ranjenih več železničarjev. Škode je za pol milijona kron.

Vlom v grobnico Karagjorgjevičev.

Dunaj, 26. dec. V nedeljo popoldne so v St. Marxu vlomili neznan storilec v grobnico staršev srbskega kralja Petra. Vlomilci so s silo odprli dvojno raven kneza Aleksandra Karagjorgjeviča in odtrgali od trupla lobanjo, nakar so zbežali tako naglo s plenom, da so izgubili na begu v bližini grobnice spodnjo čeljust lobanje; čeljust je našel pokopališčni čuvaj. Roparji se niso dotaknili grobnicnih okrasov. Takoj po odkritju vloma je obvestilo pokopališčno nadzorstvo policijsko ravnanje, ki je javilo zločin srbskemu poslanstvu in državnemu pravdnstvu. Vlom označujejo splošno za dejanje političnega maščevanja in sicer zlasti zategadelj, ker so že v bližnjih dneh nameravali prepeljati zemeljske ostanke staršev srbskega kralja in njegove soproge v Srbijo in jih pokopati v novi grobnici v Topoli. Od srbske strani so razpisali visoko nagrado za tistega, ki izroči vlomilce oblastim.

Umetniška razstava in blagoslovljenje stolpa v Benetkah.

Benetke, 27. dec. Benečanski župan je izjavil, da bo otvoritev velike umetniške razstave mesta Benetke nepreklicno dne 23. aprila 1912. Dne 25. aprila pa bodo svečanostno blagoslovili Markov stolp.

Rudarska nezgoda.

Bruselj, 27. decembra. V rudniku pri Monsu je kripa, ki so jo pomotoma spustili v rov, ubila tri rudarje, enega pa nevarno ranila.

Stavka v Dundee končana.

Dundee, 26. decembra. Pogajanja med stavkajočimi pristaniškimi delavci in vozniki ter delodajalci, ki jih je vodil industrijski komisar trgovskega urada Sir George Asquith, so dovedla do sprave: delodajalci znatno ugođe delavskim meznim zahtevam.

Sladkorna letina v Ameriki.

New-York, 27. decembra. Sladkorno letino v Zedinjenih državah cene večšaki na 1,825.000 ton, nekateri celo na 1,875.000 ton, in presega rekord lanskega leta.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Naročila za oglase

naj se pošlje na upravništvo „Zarje“
Selenburgova ulica št. 6/II.

Združeni čevljarji

v Ljubljani, Wolfova ulica št. 14,
priporočajo sl. občinstvu svojo veliko zalogo vsakovrstnih obuval, kakor tudi usnja in drugih čevljskih potrebščin. Naročila po meri in popravila izvršujejo točno.

Naročajte se na Zarjo!

Dobro računale!

in prav izvolile so one gospodnje, ki uporabljajo kot pridelek za kavo v svojem gospodinjstvu pravega : Francka : „s kavnim minčkom“ iz zagrebske tovarne. — Kakovost „pravega : Francka :“ se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova zdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Obč. konsumno društvo

in v Zagorju

naznanja svojim članom, da se vrši inventura dne 30. t. m. v filijalki na Lokah in 31. t. m. v prodajalni v Zagorju in so vsled tega prodajalne za promet zaprte. Člani si naj preskrbe svoje potrebščine popreje. Obenem se člani obvešča, da naj oddajo dividendne znamke od 5. do 10. januarja v prodajalnah.

Načelstvo.

Zagorje, dne 22. decembra 1911.

Prevzetje in priporočilo

Podpisani vljudno naznanjam, da sem prevzel dobro znano

gostilno pri Štirnu

v Sp. Šiški, Celovška cesta 22.

Točil bom pristna vina in sveže pivo iz pivovarne Göss ter postregel z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Za obilen obisk se priporočam

Alojzij Zorčič

posestnik in gostilničar
v Sp. Šiški.

Trgovina žita in deželnih pridelkov

Kmet & Slivar

Ljubljana, Marije Ter. cesta 8.

Zastopstvo in zaloga valjčnih mlinov

Vinko Majdič, Kranj,
Peter Majdič, Jarše.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.

skladišče oblek domačega izdelka
gospode in dečke. — Velika izbira tu- in in-
zemskega blaga za obleke po meri.
Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se naj-
topleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa
zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in
ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za
zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto
otrokom, so najcenejše. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka „Slavija“ je res slo-
vanska zavarovalnica z vseskozi slovansko narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so ne-
izpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva
k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.
Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izpla-
čala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719 —. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala
K 109.356.861 —. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne proste

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg št. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjših oblek za gospode od K 8 — naprej.
„ 2000 „ najfinjših površnikov, športnih in zimskih sukenj od K 16 — naprej.
„ 3000 „ pelerin od K 4 — naprej.
„ 2000 „ posamezn. hlače in telovnikov od K 4 — naprej.
„ 3000 „ oblek za dečke in otroke od K 4 — naprej.
„ 15000 „ najmodernejše konfekeije za dame in deklice, jope in dolge paletot za
dame od K 8 — naprej. krila in bluže od K 2 — naprej.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene

Rezervni zaklad nad
pol milijona kron.

Stanje hranilnih vlog
dvajset milijonov kron.

Ustanovljena leta 1892.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu V LJUBLJANI Dunajska cesta št. 18

Obrestuje hranilne vloge po čistih
4 1/2 %
brez odbitka rentnega davka.

Račun
pri avstrijski pošti hranilnici št. 828.408,
pri ogleški pošti hranilnici št. 19.864.
Telefon št. 185 internurban.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % brez amortizacije ali na amortizacije
po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.

Denarni promet v l. 1910.
K 100.000.000 —

Upravno premoženje v l. 1910.
K 20.500.000 —